

je govoril zoper povikšanje davkov; al ker so dunajski časniki rekli, da ga zbor ni razumel, ker je pretho govoril, tudi „Novice“ niso obširniše govora njegovega natisnile. Sedaj smo ga v slovenski jezik prestavljenega dobili in tedaj posnamemo poglavne reči iz njega. Rekel je, „da leta 1848 so bile kmetije zemljišnega podložitva odvezane; mislilo se je takrat, da se bo odprla zlata doba za kmetijstvo, al to se ni zgodilo, temveč je odprla se doba brez denarja. Leta 1849 je bil gruntni davek za tretjino povikšan; vpe-ljanje novih srenj je naključilo veliko stroškov, kateri so bili razdeljeni na gruntni davek; žandarmarija je bila upe-ljana in visoke plačila zanjo so bile tudi na gruntni davek naložene; obravnava za oprosteno zemljiš je več let trpela, uradniki so mogli biti plačani in tudi ti potroški so se raz-delili na gruntni davek. Leta 1854 je prišlo na vrsto dr-žavno posojilo; imenovalo se je to posojilo sicer prosto-voljno; al če se kdo sam ni podpisal, se mu je toliko pla-čila naložilo, kolikor je bilo na njegove davke odmerjeno, in naenkrat mu je bilo za več let vkup plačati treba, čeravno je bilo 20 let za plačevanje odločenih; kdor ni mogel pla-čati, je bil s silo trjan, in znebiti se je mogel gospodar celó živine, kar je za kmetijstvo velika nesreča; zraven tega so bile pa tudi slabe leta; in te nesrečne naključbe so se primerile ravno v tistih letih, ko so davki leto na leto večji prihajali. Leta 1859 se je davek zavoljo vojske povikšal, do zdaj pa še ni bil znižan, in če bi zdaj spet ž njim poskočili, bi spričevali, da je ta nepravilni davek za navadnega spoznan, tudi v mirnih časih, in tako bi postal stan kmetijskih gospodarjev še slabiji, kakor je bil pred letom 1848. Prvi državni zbor je hitel, da se je odvezalo kmetijstvo gosposkinih davkov, tlake in desetine; on je tedaj hotel kmetijski stan poboljšati; če bi pa sedanji dr-žavni zbor davke še na višo stopnjo djal, bi kmetijstvu vsekal hudo rano in nasprotniki svobodne vlade bi krivicili državni zbor, da je kmetijstvo v nič spravil in zatrl.“ Na dalje omeni gosp. Brolih, da „na Krajskem katasterska cenitev gruntov ni prav izpeljana; on pravi, da so ptuji komisarji prišli zemljišne dohodke ceniti, kateri niso ne zemlje ne ljudi poznali; *) mislili so, da je kranjska dežela prava Kalifornija, zato ker proti južni strani leži in ker se dvakrat na leto žanje; cenitve zemljišč so bile napčne in vse ugovarjanje gospodarjev ni nič pomagalo. Ta kataster ni tedaj prava podlaga gruntnega davka. Zavoljo tega so se delale skozi večje pritožbe in deželni referent v teh za-devah se je sam krivice tako prepričal, da je rekel: kranjska dežela je tako obložena, da bi je jez ne hotel, ko bi jo za-stonj dobil. Zraven vsega tega pa kranjska dežela še druge težave nosi, to je, obilo vkvartiranje vojakov in obilo vojaško priprego, ker dežela na laški meji leži; prav za prav bi se imele te potrebe iz državnega, ne pa iz deželnega zaklada plačevati, zato ker zadevajo celo cesarstvo in je tedaj na-pačno, da take plačila spadajo na eno samo deželo, koja je zraven tega še z davkom tako zlo obložena; prena-re-

*) In jezika njih — bi bil mogel g. Brolih določno še pri-staviti. Zakaj tukaj se pač tudi očitno vidi, da tisti, ki se po-ganjajo za obveljavo jezika domačega v vseh zadevah in terjajo, da kdor ima z našim ljudstvom opraviti, mora v nje-govem jeziku ž njim govoriti, niso jalovi sanjači in sebičneži (egoisti), kakor jih pitajo nasprotniki ravnopravnosti národne domači in ptuji. Dokler ne bo naš jezik pravične te obveljave popolnoma dosegel, bo naš kmet zmiraj mutec in ptujec v lastni svoji deželi. Vemo sicer, da so tudi gospodarji bili, ki so znali po nemški govoriti s ptujimi katasterskimi možmi; al velika večina ljudstva našega ni mogla tega, in je mogla tedaj molčati — in ker nismo imeli dosti krepkih za-govornikov svojih, kakor so jih imeli Štajarci, je prišel tisti sila veliki razloček na dan, ki je med kranjsko in štajarsko katastersko cenitvo zemljišč, in vse pozneje potegovanje ta-danjih deželnih stanov bilo je zastonj! Vredništvo.

diti se tedaj mora katasterska cenitev zemljišč. Poslednjič je še omenil, da potem, ko je zbornica dovolila vladi 50 milijonov na posodo vzeti, se bojo potrebe sedanje s tem poravnale, in tedaj novih davkov treba ni.“

— Z dovoljenjem dnarstvenega ministerstva se bo grajšina St. Andrej v lavantinski dolini na Koroškem, ki spada v cerkveno premoženje, po dražbi 22. julija prodala.

— Ministerstvo dnarstva oklicuje, da so krajcarji in polkrajcarji našega novega dnarja na Beneškem prekli-cani zato, ker je ondi novega drobiža že dosti med ljudstvom.

— Predlogi za prosto advokacijo se zdaj pretre-sajo pri ministerstvu pravosodja, in upanje je, da se bo oprostila advokacija.

— Iz Kisingen-a se sliši vesela novica, da se pre-svitla cesarica že nekoliko bolje počuti.

— Gospod dr. Klun, profesor pri kupčijski akademii dunajski, je izvoljen za privatnega učitelja primerjajočega zemljoznanstva na vseučilišču dunajskem.

Hrvaško. „Glasonoši“ se piše iz Dunaja, da je iz Reke prišla deputacija k svetlemu škofu Štrossmajer-u, ga prosit za odpuščenje onega škandala, ki ga je ljubljeneec naroda doživel na Reki pri blagoslovljenju zastave reške, pa slavni gospod je ni pustil pred se, ker „po smrti je prekasno grehe obžalovati.“

— „Narodne Novine“ v Zagrebu so le še ta mesec službini (uradni) časnik; od julija naprej bojo neodvisne izhajale pod imenom „Jugoslovanske narodne novine“ pod neposrednim vredništvom samega dr. Ljud. Gaja.

Laško. Na Laškem je vse pri starem. Slovesnost na binkoštno nedeljo, pri kateri so papež za svetnike okli-cali japanežke mučence, je bila slovesna in je trpela 6 ur; cerkev sv. Petra je razsvetljevalo 10.000 sveč; na bin-koštni pondeljek so zbrani škofje izročili sv. Očetu pismo, v katerem branijo pravice rimskega prestola in pravijo, da je za samostojnost papeževo treba mu tudi posvetne oblasti.

— Ruska vlada hoče priznati Italijo proti temu, da noben Polje se ne sme vzeti v madjarsko četo laško in da poljska vojaška šola v Akvi na Laškem se razpusti; za rusko bo nek sledila pruska vlada v tem priznanji.

Francozko. Cesarjevič Napoleon se je podal v London.

Srbsko. V Beligradu je razpor med Turki in Srbi čedalje huji; po poslednjih novicah je turška vojaščina za-pustila Beligrad.

Črna gora. Od turško-črnogorske vojske se nič prav gotovega dalje ne zvé; to je pa nek gotovo, da Turki niso vzeli Ostroga in da bi vès drug hrup gnali, če bi jim sreča tako za petami bila, kakor nekteri želijo. To je pa gotovo, da na palači knezovi na Cetinji vihra alajbarak (deželna zastava) in da takrat, ko je turška armada sto-pila na črnogorsko zemljo, so topovi naznanjali, da „deželi žuga nevarnost“; knez je ukazal vsakemu Črnogorcu, da zgrabi za orožje.

Od Mariborske čitavnice.

V nedeljo 22. t. m. zvečer ob 6. uri bo beseda, h kateri se s tem častiti gosp. članovi prijazno vabijo.

Odbor Mariborske čitavnice.

Listnica vredništva. Gosp. Jan. Ev. Z. v Kr: „Glasonoša“ — izhaja v Karlovcu vsako nedeljo in sredo in veljá z vsemi prilo-gami za pol leta 4 gold. 50 kr., za četrt leta 2 gold. 25 kr. — Gosp. Fr. B. na D: Vse liste tega mesca dobite na Dunaj, prihod-njega julija v Gorico.

Kursi na Dunaji 17. junija.

5% metaliki 71 fl. 10 kr.   Ažijo srebra 27 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 83 fl. 25 kr.   Cekini 6 fl. 18 kr.